

"S Z A M I Z D A T"

avagy: amit tudni akartál a szamizdatról, de nem volt lehetőséged megkérdezni...

1. A szamizdat oroszul azt jelenti: magam adok ki valamilyen szöveget. Kelet-Európában, ahol a pártállamnak sajtómonopóliuma is van, ez engedély nélküli kiadást jelent.
2. Magyarországon a szamizdatba kényszerült független sajtó munkatársai - írói, fordítói, szerkesztői, terjesztői stb. - tüntetően gyakorolják emberi jogaik egyikeit.
3. Az irodalmi, politikai, művészeti stb. szamizdatot azok a jogszabályok "gyártják", melyek bármilyen tartalom engedély nélküli sokszorosítását-terjesztését tiltják.
4. Aki engedély nélkül, "illegálisan" állít elő és/vagy terjeszt kiadványokat, az szabálysértést követ el és elzárásra váltható, lo.ooo.-Ft-ig terjedő bírsággal sújtható.
5. Magyarországon 1981-82 óta létezik nem kézírással vagy írógéppel sokszorosított, független társadalmi csoportokban szervezett könyv- és lapkiadás (Beszélő, AB Kiadó).
6. Az elmúlt hét-nyolc évben tucatnyi független kiadótól száznál több cím jelent meg egyenként kb. 500-2500 példányban rámká, stencil, szita, ofszet, xerox eljárásokkal.
7. A nyomtatott magyar politikai szamizdat (h)őskorában a de jure és de facto agyonvédett sajtómonopólium megtörésére mindössze egy biztos technika volt: a "rámka".
8. A rámká a szita- és a stencileljárásnak a Solidarnosc Lengyelországában kifejlesztett ötvözete, ez volt és maradt a kelet-európai szabad sajtó bázistechnikája.
9. Miből áll a rámká mint sokszorosító eszköz? Mi kell hozzá? Fakeret, szitaváson, rajztábla, stencilpapír, stencilfesték, szívópapír, leghúzóké, ragasztó és zsánér.
10. Mi a rámká eljárás? A stencilpapírra írógéppel "belyukasztott" szöveget felragasztjuk a keretre feszített szitaszövetre, s a festéket a "ráklival" átpréseljük rajta.
11. Mi a rámkázás előnye? Elvileg minden hozzávaló bolti forgalomban kapható, a kész szerkezet kis helyen működtethető, nem csap zajt, nem szagos, óránként 500 nyomat.
12. A szamizdat viszonylag magas árát az - időigénye miatt is - magas nyomtatási költségek és a nehézkes terjesztés miatt is alacsony példányszámok is magyarázhatják.
13. A szamizdat "önköltségi" árába jószereivel csak a mérhető manuális munkák, a nyomtatás, szállítás, összerakás, kötészet, gépelés stb. és a terjesztői százalékok és veszteségek vannak belekalkulálva. És "persze" a rendőrségi házkutatások, rablások és kifosztások, a tízezres pénzbíráások veszteségei. A szerzők ingyen dolgoznak!
14. A hatalom nem akart politikai pereket szamizdat ügyben. Nem is akarta felszámolni a szabad gondolat és önkifejezés legéletképebb vállalkozását, "csak" korlátozni, újra és újra visszavetni és a különböző csoportokat egymás között és egymáson belül is megosztani, a plebejusabb-radikálisabb kisebbséget leválasztani, felszámolni.
15. A szamizdatot saját legitimizálására, liberális képe kialakítására felhasználó "felvilágosult" neosztálinista hatalom független sajtó ill. munkatársai ellen - differenciáltan - bevetett fegyvertárából: elhallgatás, feketelistázás, állásvesztés, foglalkoztatási tilalom, megfélemlítő követések, demoralizáló és kifosztást célzó házkutatások, állandó pénzbírságolás, útlevélbevonás, a lakóhelyi környezet és a vékony szimpatizánsgyűrű informális "megdolgozása" az izolálódás érdekében, köztörvényes bűnperek kreálása, a szolidaritásérzést elpusztító egzisztenciális zsarolás, lehallgatásokkal-besúgóküldéssel-levélcenzúrával-megfigyeléssel üldözési mániába hajszolás, politikai pszichiátria, provokatív katonai behívás a lejárásra ill. a börtönbehajszolásra, lejárató-rágalmazó cikkek megjelentetése országos napilapokban válaszhelyettség nélkül, suttogó propaganda a tehetségtelen, ámde külföldről pénzelt és onnan ösztöndíjazott, oda utazgató ellenzékiekről, "független" lapok engedélyezése (sic!), az emigráció és a SZER, BBC megkörnyékezése...
16. A mai napig is szamizdat keretek között működő független magyar sajtó néhány csoportja tavaly LIBERTAS névvel megalakította a "Független Sajtó Munkatársainak Szakmai Segélyegyletét", s ma kezdi meg működését a LIBERTAS Szabadsajtó-fórum.

